

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-02

Vår referens

Patrick Sjöborg
Förvaltningsjurist
patrick.sjoborg@malmö.se

Remiss angående remiss från Justitiedepartementet - Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)

ASN-2024-21107

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit *Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar*

Utredaren har getts i uppdrag att ta fram ett förslag till förbud mot kusinäktenskap och förbud mot äktenskap mellan syskon och syskons avkomling (t.ex. mellan en kvinna och hennes farbror).

Uppdraget gäller även att ta fram förslag att möjligheten för dispens för äktenskap mellan halvsyskon och mellan helsyskon till följd av adoptionsförhållande ska tas bort.

Det föreslås även att införa ett generellt erkännandeförbud mot utländska kusinäktenskap och äktenskap mellan syskon och syskons avkomling.

Syftet är att skapa en uppdaterad och ändamålsenlig reglering som motverkar hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)

- G-Tjänsteskrivelse - Remiss Justitiedepartementet Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)
- Förslag till yttrande - Remiss Justitiedepartementet Förbud mot äktenskap mellan kusiner och vissa andra nära släktingar (Ds 2024:20)

Beslutsplanering

ASN beredning 2025-01-02

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-01-09

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-01-23

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Syftet med förslaget är enligt promemorian att skapa en uppdaterad och ändamålsenlig reglering som motverkar hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan.

Som ett led av detta föreslås att ett förbud mot kusinäktenskap införs, men också ett förbud mot äktenskap mellan syskon och syskons avkomling (t.ex. mellan en kvinna och hennes farbror). Även dispensmöjligheten för äktenskap mellan halvsyskon och mellan helsyskon till följd av adoptionsförhållande föreslås tas bort.

Det finns enligt utredningen inte många exempel på personer i Sverige som är gifta med en kusin utifrån offentliga register. Trots att utredningen uppskattar att förekomsten av antalet kusinäktenskap i Sverige har ökat på grund av inflyttningen från länder där kusinäktenskap är vanligt förekommande, finns det inga siffror på detta.

Grunden till förslagen är att utredningen anser att det framkommit att kusinäktenskap ofta är förenade med tvång eller olika grader av ofrihet. Bedömningen görs att det vid kusinäktenskap finns en särskild risk för att flickor och kvinnor, men även andra, utsätts för hedersförtryck, tvång och annan ofrihet.

De föreslagna äktenskapshindren kommer tillföras äktenskapsbalken i 2 kap. 3 § och det föreslås även att part har rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid om äktenskapet har ingåtts trots att makarna är släkt med varandra på det sätt som anges i föreslagna 2 kap. 3 §. Talan om äktenskapsskillnad får även föras av allmän åklagare.

Genom de föreslagna bestämmelserna utvidgas befintliga äktenskapshinder och åklagares rätt att föra talan om äktenskapsskillnad omfattar alla fall där äktenskap har ingåtts trots att det har funnits ett hinder mot äktenskap på grund av släktskap.

Det föreslås även att utländska kusinäktenskap, och utländska äktenskap mellan syskon och syskons avkomling, inte ska erkännas i Sverige. Ett sådant erkännandeförbud ska enligt förslaget vara generellt och omfatta alla kusinäktenskap, oavsett makarnas anknytning till Sverige vid tidpunkten för äktenskapets ingående och oavsett om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående fanns hinder mot äktenskapet enligt svensk lag.

Anledningen till detta förbud är att motverka att äktenskapshinder i svensk lag kringgås genom äktenskap utomlands. Vid synnerliga skäl ska undantag kunna göras från erkännandeförbudet.

Förvaltningens överväganden

Mot bakgrund av förvaltningens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är det positivt med insatser som försöker stävja och motarbeta hedersförtryck och äktenskap som ingås till följd av påtryckningar eller annan påverkan.

Betänketid vid skilsmässa är aktuellt i de fall då makarna har barn. Förslaget att slopa kravet på betänketid i de situationer som omfattas av förslaget framstår som proportionerligt då äktenskapet, i juridisk mening, inte kan komma att bestå. Förslaget förhindrar inte heller föräldrarna från att fortsätta leva tillsammans under äktenskapsliknande former.

Utredningen framhåller att det i de flesta rättsliga avseenden inte görs någon skillnad när det gäller om en person är gift eller sambo, och krav på äktenskap har tagits bort när det gäller olika typer av ekonomiska och sociala förmåner.

Utredningen menar att ett förbud mot kusinäktenskap, eller erkännandeförbud mot utländska äktenskap mellan kusiner, inte kan anses få några negativa konsekvenser sett från ett barnperspektiv. Här poängteras att barn har samma rättigheter oavsett om föräldrarna är gifta när det gäller vårdnad, boende och umgänge med sina föräldrar.

Utredningen ger utrymme för ovisshet om förslaget är en sådan åtgärd som faktiskt kommer att motverka hedersförtryck eller om det främst tjänar som en signal om vilka sedvänjor samhället tar avstånd ifrån respektive tolererar. Detta i synnerhet då det saknas faktiska data om hur många som lever i kusinäktenskap som ingåtts till följd av påtryckningar eller annan påverkan i en hederskontext.

Oaktat om kusinäktenskapet som sådant är det egentliga problemet vid hedersförtryck och ofrihet vid äktenskap, får förslaget anses fullgöra utredningens syfte.

Mot bakgrund av vad som framkommer i ärendet har förvaltningen inget att invända mot de föreslagna lagändringarna.

Ansvariga

Louise Linde Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef